λει ζωηρότατο ενδιαφέρον.

τας»... Η εμμονή στον φανταστικό

είπε πολλά «ακραία», όριστε όμως

παίδια. Κα

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του Φοίβου Ανωγειανάκη

Το «Τρίο Αθηνών»

Ενα ακόμα συγκρότημα μουσικής δωματίου μετά το «Τρίο της Λωζάνης» στις εκδηλώσεις του Φεστιβάλ Πεντέλης. Αυτή τη φορά ελληνικό: παρήγορο σημάδι ότι προωθείται και στον τόπο μας το είδος αυτό της μουσικής, που αποτελεί το δείκτη της μουσικής ανάπτυξης σε όλα γενικά τα μουσικά κέντρα.

Με την επωνυμία «Τρίο Αθηνών» και μέλη τη Βίκυ Στυλιανού - πιάνο, το Χάρη Χατζηγεωργίου - βιολί και τη Ντάνα Χατζηγεωργίου - τσέλο, το νέο αυτό ανόργανο σύνολο ιδρύθηκε το 1982.

Στη δραστηριότητά του, παρά το νεαρό της ηλικίας του, εγγράφονται ήδη σημαντικές εκτελέσεις ελληνικών έργων (Καλομοίρη, Σκαλκώτα, Πετρίδη, Ρώτα) κάτι που τιμάει πολύ τα μέλη του.

Στην Πεντέλη, το «Τρίο Αθηνών» μας επιφύλαξε μια έκπληξη. Το πρόγραμμά του ξεπέρασε από κάθε πλευρά — για τα ελληνικά βέβαια μέτρα — τα συνηθισμένα όρια επιλογής. Αντί τα γνωστά έργα του ρεπερτορίου, προτίμησε να προβάλλει δυο έργα άγνωστα, ουσιαστικά, στο ελληνικό κοινό, το τρίο «Ντάμκυ», έργο 90 του Ντβόρζακ και το τρίο έργο 50 του Τσαϊκόφσκι. Ρηξικέλευθη επιλογή που χαρήκαμε, προσωπικά, ιδιαίτερα. Άλλο τώρα αν το αποτέλεσμα άφησε, όπως θα δούμε παρακάτω όχι λίγα ερωτηματικά, ιδιαίτερα για τον Ντβόρζακ. Δίκαιο όμως είναι να σημειώσουμε πρώτα ότι το «Τρίο Αθηνών» έχει ήδη ένα ζηλευτό ύφος μουσικής δωματίου. Τα δύο έγχορδα, τόσο μεταξύ τους όσο και με το πιάνο, έχουν εκφραστική σύμπνοια όχι όμως και ηχητική ισορροπία.

Στον Ντβόρζακ οι τόσο χαρακτηριστικές αντιθέσεις — ύφος, δυναμική, εκφραστικές καμπύλες, ρυθμικοί τονισμοί — χώλαιναν επικίνδυνα απ' την αρχή έως το τελικό βιβάτσε, άλλοτε στο πιάνο και άλλοτε στο βιολί. Σημειώνουμε επίσης τα όχι λίγα τονικά ατυχήματα, όπως και την ηχητική υποτονικότητα του βιολιού σε αρκετές σελίδες του έργου.

Τις ίδιες αδυναμίες είχε και ο Τσαϊκόφσκι, σε μικρότερο ωστόσο βαθμό. Εδώ, κάποια μεγαλύτερη έκφραση έδειξε το δρόμο που οφείλουν, κατά την ταπεινή μας γνώμη, ν' ακολουθήσουν σε μελλοντικές εκτελέσεις του έργου (Πεντέλη, 16.7.86).

Μουσική για 2 κοντραμπάσα

Διακονεί το ολλανδικό «Γκραντ Ντούο» με τους απαράμιλλους Χανς Ρούλοφσεν και Ρούντολφ Σεν και τον πολύ αξιόλογο πιανίστα Βόαν Σλεπ, όταν το καλεί η περίπτωση (Σονάτα Μπετόβεν - μεταγραφή, Τζιοβάνι Μποτεζίνι (1821-1889) «Μεγάλο ντούο κοντσερτάντε» κ.λπ.). Συνδυασμός σπανιότατος, που είχαμε την ευκαιρία να χαρούμε χάρη στη μετάκλησή του από το Φεστιβάλ Πεντέλης.

Ό,τι ωστόσο προκάλεσε το ενδιαφέρον, πέρα από τα έργα για δύο κοντραμπάσα (Μπαριέρ 1705-1747, Μπετόβεν, Σούμπερτ, Μπρουχ και Μποτεζίνι, που αναφέραμε ήδη), είναι η μουσική απόδοση του οργάνου. Με τελειοποιημένο ήχο — έπειτα από ορισμένες αλλαγές στην κατασκευή του κοντραμπάσου και του δοξαριού από τον Ρούλοφσεν, σε συνεργασία με κατασκευαστές βιολιού — το όργανο αυτό, που σε σύγκριση με την οικογένεια των εγχόρδων: βιολί, βιόλα, τσέλο, είναι σχετικά δυσκίνητο τεχνικά και εκφραστικά απέκτησε εκπληκτικές διαστάσεις. Λεπτή τεχνική, ηχητική ομοιογένεια τόσο στην υψηλή όσο και τη χαμηλή περιοχή, βιμπράτο που δίνει παλμό και στους φθόγγους των πλέον δύσκολων περιοχών του οργάνου, κοντολογής εντυπωσιάζουσα εκφραστική δύναμη.

Ορισμένες στιγμές, όπως στις σονάτες του Μπετόβεν και του Μπαριέρ, η εκφραστική των δύο κοντραμπάσων δεν είχε να ζηλέψει τίποτα σε σύγκριση με την ηχητική της βιόλας και του βιολοντσέλου. Η μουσική βραδιά του Ρούλοφσεν, του Σεν και του πιανίστα Σλεπ θα μείνει για πολύ καιρό στη μνήμη μας (Πεντέλη, 20.7.86).

Μεταμόρφωση της τεχνικής σε μουσική

Αυτό είναι το μάθημα που έδωσε στο κοινό της Αθήνας η Βουλγάρα πιανίστα Λίλια Μπογιατζίεβα στον ανοικτό χώρο του Φεστιβάλ Πεντέλης. Και μάλιστα μ' ένα συνθέτη τόσο «δύσκολο» για τη μουσική αισθητική της εποχής μας, τον Λίστ, που γιορτάζεται φέτο σε παγκόσμια κλίμακα για τα εκατό χρόνια από το θάνατό του. Μάθημα ακριβό, πολύτιμο, όταν σκεφθούμε την κακοποίηση του μεγάλου συνθέτη, όχι μόνον στα ωδεία — καθιερωμένος χώρος άσκησης της μουσικής «ρητορείας» — αλλά και από καταξιωμένους πιανίστες που εξακολουθούν να ταυτίζουν τον Λίστ με τα εκκωφαντικά φόρτε και την επίδειξη τεχνικής. Η Μπογιατζίεβα «ξαναέστησε» θα λέγαμε στα πόδια του τον Λιστ.

Ένα Λιστ φωτεινό, λαμπερό, ρομαντικό, βαθύτατα αισθηματικό. Μακριά όμως από όλους αυτούς τους γλυκασμούς του επιγονικού ρομαντισμού, το πολτώδες πάθος και την επιδεικτική τεχνική, που από μέσο, από όργανο (εργαλείο) όπως είναι, μεταβάλλεται σε αυτοσκοπό. Κι αυτό χάρη στη στέρεη, αλλά ανάλαφρη δαχτυλική τεχνική, τις μεγάλες ικανότητες του τουσέ της σε χρώματα και — προπαντός — τη μουσική της ευαισθησία. Ευαισθησία βαθύτατη, αλλά σύγχρονη, που πάλλεται από τη νεότερη εκφραστική στη φιλολογία του πιάνου. Στο πρόγραμμα: 3 Νυχτερινά, 2 Σπουδές, Μεφίστο Βαλς και Σονάτα.

Κλείνοντας κάνουμε έκκληση στον Ελληνικό Τουρισμό να αποφασίσει να συνεργαστεί σοβαρά με το Φεστιβάλ Πεντέλης. Ο πολιτισμικός αυτός πυρήνας αξίζει και πρέπει να βοηθηθεί σοβαρά, στο μέτρο που προσφέρει, τώρα και εννιά χρόνια (Φεστιβάλ Πεντέλης, 23.7.86).